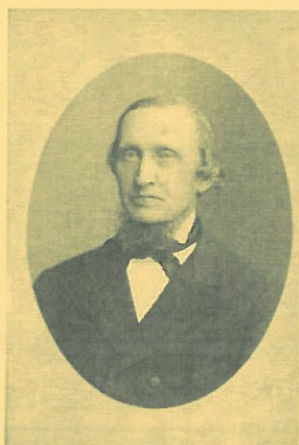

**Peder Rasmussen Øvrum
- En samfunnsbygger
og
Kristiania-brev fra Mathias
Øvrum**

**Les dessuten om Nils Buverud som
fikk Grenland Ættehistorielags
hederspris i 2010**

Reaksjonskomiteen består av:

Terje Rehn Holm-Johnsen
Jan Christensen
Gard Strøm
Ivar Kokkersvold

hote@sthf.no
jan@slekt.org
post@gamlegjerpen.no
ivar@kokkersvold.net

Tlf. 47904225

Frist for innlevering av stoff er:

1. februar, 1. mai og 1. september

Møtedager 2011:

3. mars 2011	Åpent møte kl 17 - 19	
17. mars 2011	Utvidet møte kl 17 - 21	Tema: Slik fant jeg dem (Kari og Tore)
23. mars 2011	Årsmøte i Skien	Foredrag: Tor Gevin.
31. mars 2011	Åpent møte kl 17 - 19	
14. april 2011	Åpent møte kl 17 - 19	
28. april 2011	Utvidet møte kl 17 - 21	Tema: Folketellingen 1910
12. mai 2011	Åpent møte kl 17 - 19	

Alle møter er på Porsgrunn Bibliotek. Utvidede møter avholdes i 2. etasje fra kl 19.

E-post:

Vi har tidligere fortalt dere at vi bygger opp en e-post liste for medlemmer, for å sende ut informasjon til medlemmene. En datakrasj gjorde at vi mistet mange adresser. Så til dere som vil stå på e-postlista, og *ikke* fikk e-post fra Kersti Sorter 02.02.2011, ber jeg dere om å sende e-postadressa deres en gang til. Send den til sorter@bamble.online.no

Leder:

Vinteren er på hell, og vi ser tegn i været på at våren er i anmarsj. 2011 tyder på å bli et flott år for oss. Vi har fått folketellingen 1910, og selv om vi synes den er ny og anderledes, og kanskje ikke så bra som tidligere, så tenker jeg at vi etterhvert vil føle oss mer hjemme i den. I 2011 begynte tv-serien "Hvem tror du at du er", og vi merker økt interesse. Vi rir på bølgen, og vil iløpet av 2011 presentere 2 kurs:

- **Slektsforskning for nybegynnere**, hvor vårt primære mål er folk i Grenland som vil lære seg slektsforskning, og
- **Arbeidsgruppe for gotisk skrift**, hvor våre medlemmer får sjansen til å sitte samlet og lære seg gotisk skrift.

Dette er det første Ætt og Annet siden sommeren 2010. I høst ble det ikke utgitt noe nummer, da vi ikke hadde artikler. Vi fikk da en nødvendig og nyttig diskusjon på Ætt og Annet, og jeg tror at vi vil komme sterkere utav dette. Ivar Kokkersvold har kommet

inn i redaksjonskomiteen, og jeg tror at det vil bety endringer. Noen endringer ser du i dag. Bedre marger, en fonttype/-størrelse, kun redaksjonelt stoff på omslagssidene. En ting vi må ta hensyn til, er sidetallet. Med dagens trykkt teknologi kan vi utvide sidetallet i bladet med 4 og 4 ark. Derfor må redaksjonen av og til gjøre noen grep for å styre dette. Vi skal prøve å la de grepene være mer usynlige for medlemmene enn det hittils har vært.

Dere vil med dette nummeret få medlemskontingenten for 2011. På årsmøtet i fjor ble det bestemt å gjøre en endring fra 100 til 125 for enkeltmedlemmer, dette for å møte økte kostnader.

Jeg vil ønske alle en fortsatt god vinter og vår.

Mvh Terje Rehn Holm-Johnsen

Peder Rasmussen Øvrum - en samfunnsbygger

Av Fred Johansen, oldebarn

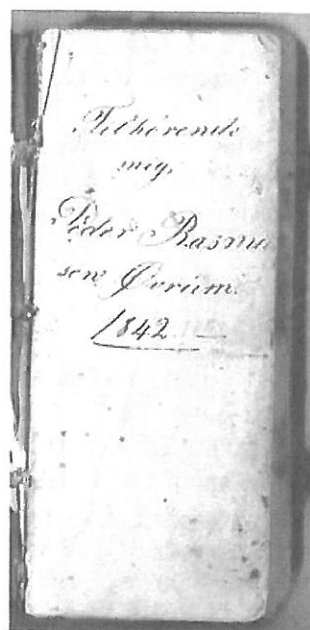
Peder Rasmussen Øvrum

Peder Rasmussen Øvrum var yngstemann i en søskenflokk på fire født på garden Øvrum på Gjerpen utenfor Skien 28. august 1826. Hans far var Rasmus Madsen Dyrendal, inngift på Øvrum med odelsjenta Kirsten Olsdatter Øvrum (1790-1845). Paret hadde allerede mistet

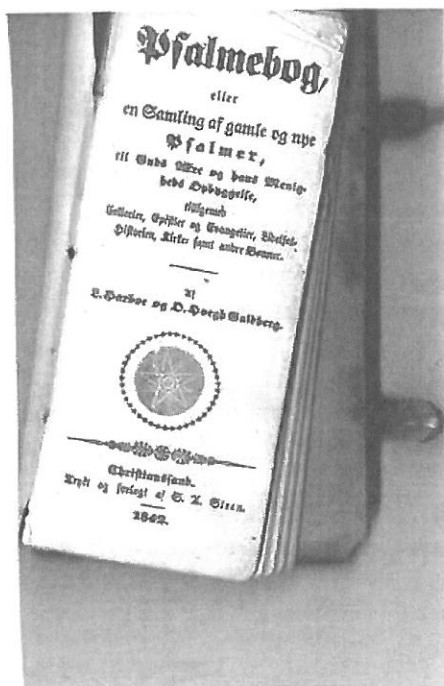
fire av sine barn da Peder ble født.

I likhet med mange gardar var også Øvrum eid av Løvenskjolds gods på Fossum, og hadde vært det i over hundre år før odelsgutten Erik, Peders storebror, fikk kjøpt garden fri rundt 1850.

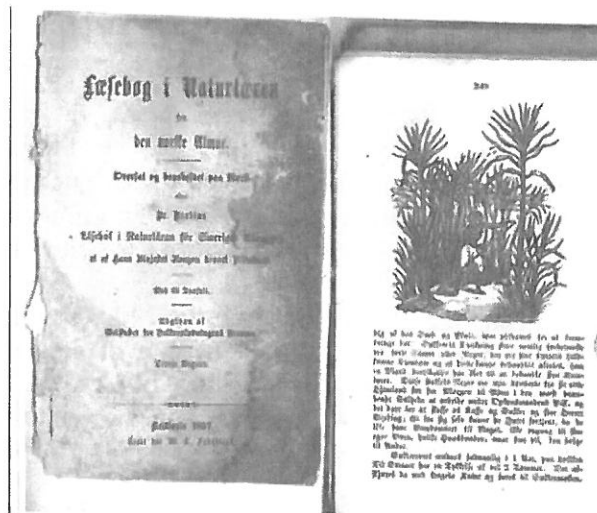
En av Peders mange oppgaver var vinterstid å kjøre trekull til jernverket på Fossum, og det fortelles at han gikk bak sleden alltid fordypet i en bok.

Tilhørende mig Peder Rasmussen Øvrum, 1842.

Psalmebog, efter en Samling af gamle og nye Psalmer, til Guds ære og hans Menigheds Ophbyggelse.

Naturlæren

Etter den alminnelige omgangsskole ble Peder fra 13 års alder i 1839 (konfirmert to år senere: 3. oktober 1841), stipendiat ved Gjerpen prestegård; presten hadde plukket ham ut, og nå gikk han hos klokkeren en gang i uken unntatt i onnene. Her gikk han i fem år, en mils vei fra heimgarden.

I klokkegården var seminaret delt i to avdelinger, og elevene skulle gå ett år i hver avdeling. Fagene var lesning, skrivning, praktisk regning, religion, bibel- og

kristendomskunnskap, bibelfortolkning, katekitt og metodelære kombinert med praktiske øvelser. Det var også lagt inn noe geografi, historie og sang. Undervisningen foregikk fra klokken ni til seks, og de fire, fem utvalgte elevene kom stort sett fra gårder i Gjerpen-bygda.

Peder visste at han kunne slippe militærtjeneste ved å binde seg til læreryrket for minst ti år, og stadig flere lærere fortsatte i skolens tjeneste utover dette tidsrom. Han var ganske representativ: blant de mer velstilte leilendingssønner var det de som hadde svært lange utsikter til å overta gården, som faktisk ble lærere. Selv om lærerlønnen jo ikke var stor, 20 spesidaler pluss kosten i omgangsskolen - kunne den i den faste skolen nå komme opp i 100 spesidaler - og var i alle henseende en sikker inntekt. Dessuten ønsket Peder av hele sitt hjerte nettopp å bli lærer; skulle noe kunne endre den elendighet han så i almuens kår, måtte det være kunnskaper!

I 1846, da han som 20-åring var ferdig med seminaret hos klokkeren, ble Peder Øvrum ansatt i den nyopprettede Borge-krets som omgangsskolelærer, der han var et år. Lønnen var 16 spesidaler i året.

I Gjerpen-bygda skulle det være omgangsskole i syv kretser, og hver av gårdene - det var 11 slike gårder - skulle holde skole en uke om gangen. Omgangsskolelærerne skulle ha omgang til gårder som lå slik til at adkomsten for elevene ble overkommelig.

Skoleåret varte i syv måneder, fra Mikkelmess (29. sept.) til påske. Til oktober var skoletiden fra 07 til 11 med pause til klokken 14 og så frem til klokken 17. I vintermånedene november, desember, januar og februar var skoletiden fra 08 til 11 og fra 13 til 16.

Omgangsskoleholdet påla ikke bare bøndene en plikt til å holde lokale for undervisningen, samt kost og logi for læreren; også fattige skolebarn skulle bespises.

Fagene var: lesning, religion og bibelhistorie. Kristendommen var med andre ord et hovedfag og hensikten var å lære barna til *"avsky for de voksnes laster"* samt *"henfly til Gud for at faa krefter til at motstaa det onde."*

I en forordning fra 1837 fikk forøvrig de mer fremmelige elever undervisning også i skrivning og regning.

I en instruks fra 1834 står det :
"Omgangsskolelæreren skal være renslig, ordentlig i sin påkledning, vise høflighet mot enhver og være nøysom i sine fordringer. Han må vokte seg for å gi forargelse ved banden eller svergen, utuktig tale og gjerning og andre sådanne laster. Han bør avholde seg fra lettsindig samkvem. Ei heller er han genegen til drukkenskap. Under skrive- og leseøvelser skal han passe på at barna ikke skråler og mumler. Om kvelden skal han lese høyt for gårdens familie i en nyttig bok, lese aftnebønn og synge en salme."

Etter perioden som turnuslærer begynte Peder på Asker lærerseminar utenfor Kristiania tirsdag 19. oktober 1847, 21 år gammel. Han gikk til fots og brukte tre dager på de 130 kilometrene. Men når heimgården trengte hans arbeidskraft i onnene gikk Peder hjem fra Asker : *"Så kom jeg til Laurvik sånn i kveldingen, da syntes jeg at jeg var nesten hjemme, og resten av veien småsprang jeg...."* Fire mil. Heimlengselen må ha vært stor -.

Ved seminaret var han to semestre, og ble følgelig uteksaminert som omgangsskolelærer i en alder av 23 år.

I 1850 ble han ansatt som lærer i Solli-roden (der han selv hadde gått), og ble her i halvannet år. Deretter fikk han ansettelse i Vestre Porsgrunn, som lærer i "vanlige skolefag" ved amtlandbruksskolen på Borge, der han var i to og et halvt år, med en årlig lønn av 100 spesidaler (herfra skulle imidlertid trekkes 1 daler i uken for kost og logi).

(Året etter var antall skolepliktige 66, antall elever som kunne skrive var 30, og 13 som i tillegg kunne regne. Det var ingen viderekomne, dvs. med kunnskaper om historie og geografi - men heller ingen ukonfirmerte over 19 år -).

Ved en fundas i 1790 hadde kammerherre amtmann Adeler opprettet den første legatariske skole for oppsitterne under Bratsberg og Follaug gårders barn, og i en årrekke ble denne skolen holdt i den bygningen som legatet hadde skjenket, oppe på Usterudhaugen, altså ovenfor Kleiva. Skolehuset lå i Lammersgate 2 og lærerboligen besto av stue og kjøkken, kammers og uthus.

Høsten 1853 fikk Peder Øvrum ansettelse ved legatskolen på *Kleven*, og ble førstelærer året

etter. Her ble han værende i 20 år, da skolen i 1873 ble slått sammen med Skien Skole.

Peder underviser nå hver dag i 38 uker, som en motsetning til omgangsskolen, der det var undervisning annenhver dag. Skoleåret tok nå til i august og varte til St. Hans, uavhengig av onnene i landbruket. Dette var almueskolens begynnelse i Skien.

Han hadde inngått kontrakt på 2 års tjenestetid, med en årlig lønn på 30 spd. for 130 undervisningstimer.

Lærerne kunne nå glede seg over et godt leselys om kveldene: moderatorlampene hadde nemlig kommet. På disse måtte oljen pumpes opp i veken, for så å antennes til et hvitaktig, skarpt lys. At salmodikon, et enstrengt strykeinstrument, nå var obligatorisk i den faste skolen som det første musikkinstrument, stilte Peder seg ikke uforstående til; han var nemlig musikalsk. Med tiden ble han jo også kirkesanger.

Etterhvert fikk Peder et mer moderne hjelpemiddel i undervisningen, nemlig *"Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet"*. En del stoff av verdslig art ble her innført: litt historie, geografi og naturhistorie. Mange ble alarmert av dette, som man betraktet som et anslag mot den gamle kristendomsskolen.

Ifølge instruksjonen måtte læreren ikke holde vertshus eller drive ølutsalg, og han kunne avsettes fra sin stilling om han tre ganger opptrådte *"beskienket og drukken"* i skoletimene.

Hans lønn var foruten fri bolig og brenneved 50 riksdaler årlig, samt kostnader hos seks av byens gode borgere. Den syvende dag spiste han hos presten.

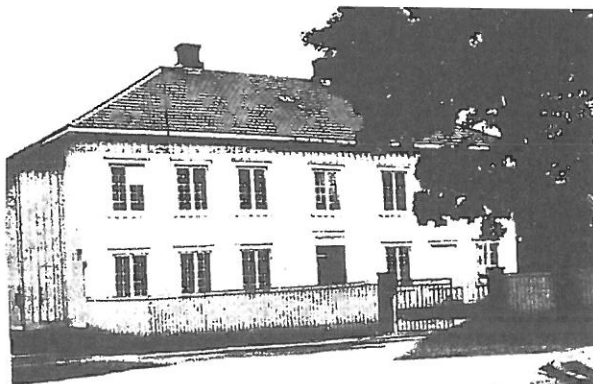
Peder tenkte også på en annen slags fremtid: en fremtid med Karen Kirstine. Hun var syv år yngre enn ham og kom fra gården Lid, en ganske kort spasertur fra Øvrums.

Så med ett skjer det igjen, nemlig onsdag 5. april 1856. Den verste brann siden 1777 brøt ut i madam Ordings hus på Lundetoppen mellom klokken 14 og 15. Til tross for en hard vind fra nordvest strøk bare denne gården og nabohuset med, imidlertid før gnister nedover Hjellegaten og tvers over Hjellevannet, der de antente det store nye sagbruk. I mellomtiden hadde flammene spredt seg sørover...før over

Damfossbrua til Klosterøy og antente alle bygninger der.

Den voldsomme vinden førte gnister og brennende sagflis over Bryggevatnet, satte fyr på et nesten ferdigbygget skip, dernest før ilden nordover... For denne gang var Midt-byen reddet, men mot sør fortsatte brannen og antente til sist Bratsbergkleven, der alle husene på et par nær ble lagt i aske. Også skolestua ble flammens rov. I løpet av de tre timene brannen herjet, hadde den berøvet mange hundre mennesker hus og hjem og alt de eide. Med sjøbodene ble flere tusen tønner korn, flere hundre sekker kaffe, salt og en mengde kolonialvarer tilintetgjort.

34 hus, 10 sager, 1 mølle og 33 sjøboder, foruten omkring hundre hus på Bratsbergkleven gikk opp i luer...og da alle broene også hadde strøket med, var byen uten landverts forbindelse med resten av Telemark.

Bloms Minde.

Bratsberg Gårds eier - og dermed også eier av hele Kleiva - Christoffer Hansen Blom, hadde imidlertid oppført en ny skolebygning, senere kalt *"Bloms Minde"*, som ble innviet torsdag 7. februar 1856. Skolen holdt til i to rom i 1. etasje, i andre etasje var det en stor møtesal og i resten av huset var det to lærerboliger.

Her får Peder Øvrums ny ansettelse; han sitter med andre ord i stabile kår og gifter seg omsider med sin ungdomskjæreste Karen Kirstine Lid torsdag 5. juni. De flytter imidlertid først inn i Klevgaten 20, oppe på Kleiva, noen steinkast nedenfor Bloms Minde.

Peder og Karen Kirstine.

I 1860 kom Kirsten Maria, parets førstefødte. Peder hadde villet kalle datteren opp etter sin avholdte søster, som gikk bort fire år tidligere.

Deres andre barn, Rasmus Mathias, blir født lørdag 15. mars 1862, enda mens de bodde i Klevgaten, men etter at gutten ble døpt 21. april - og altså var oppkalt etter farens venn, Mathias Øvrum, (fra underbruk til Øvrum, og som senere ble stortingsmann) - flyttet familien til den ene lærerboligen på Bloms Minde. Huset i Klevgaten synes med ett for lite.

I 1866 bor Peder med Karen Kirstine og de to barna Kirsten Marie, seks år og Mathias på fire, foruten tjenestepike ,ennå på Bloms Minde. På de to lærerleilighetene er det fordelt hele 13 mennesker. (På dette tidspunkt eide Peder på gårdsnummer 578, bruksnummer 17 en hest, 3 kyr og 1 sau- , formodentlig på før på Øvrum).

I klasseværelset satt læreren bak kateteret i jakke og vest eller lang, sort frakk - og krevde disiplin. I undervisningen hadde Peder nå - foruten testamentet (Vogts bibelhistorie), Luthers lille katekismus og salmebok, dessuten en ny lesebok : P.A. Jensens . Skolen hadde som målsetting å oppdra barna til dyder som arbeidsmoral, nøysomhet og sparsomhet.

Enkelte lærere hadde den uskikk at de tygde skråtobakk. På golvet ved siden av kateteret sto derfor spyttbakken, som ifølge reglementet for

skolebygningens renhold skulle **"renes omhyggelig hver aften og fylles med vann"**.

I 1868 blir paret foreldre til nok en pike, idet Hilda blir født 3. mai. Hun bæres til dåpen søndag 5. juli.

Til Misjonsforeningens kretsmøte i **Laurvik** i 1869 sendte Gjerpen tre deputerte, bla. skolelærer og kirkesanger Peder Øvrum, som dessuten var foreningens hovedkasserer i en årrekke. Han ble utnevnt til Foreningens **viceordfører** samme år.

Og selv om skolelærernes innsats betydde mest i oppdragelsens og opplysningens tjeneste, gjorde de seg snart gjeldende i det politiske liv, som medlemmer av formannsskapet og som representanter, i komiteer og forskjellige kommunale verv.

Året etter - i 1870 - kommer Peder inn i kommunestyret, 44 år gammel.

Han er opptatt av at Bondevennen ble etablert som landets første parti dette året, og blir dessuten far for fjerde gang, da Anna Margrethe ble født 19. juni. Også hun var oppkalt etter en tante på Øvrum, heimgarden.

Samme år var det storflom i Skien. Regnet skyllet ned over hele nedslagsfeltet og store strekninger i dalførene ble på få timer satt under vann, fløtedemninger og broer ble revet bort.

Brygger forsvandt under vann og veiene ble ufarbare, der flombølgen veltet seg ned mot havet.

"Regnet skyllet ned og bestyrrelsen begynte å anta en panikkartet karakter[...]. Mange av byens innvånere er påført store tap og atskillig nød, hvorfor man må be Gud bevare seg for hyppige gjentagelser."

Dampskipsfarten måtte innstille, og mange av byens gater, ja, hele bydeler var satt under vann. 130 eiendommer var skadet. På Blekebakken og Hjellen sto mange hus under vann, så folk måtte flytte ut eller stue seg sammen på kvistværelser eller loft. I mange dager fortsatte hele Mudringen og de nærmeste gatene å stå under vann. For å hjelpe de skadelidne oppnevnte formannskapet en komite' og i denne inngikk fattigforstander Peder Øvrum. Veistyret ordnet med fergeprammer og Peder iførte seg vadestøvler for å komme frem til alle, der han ble rodd rundt fra hus til hus, for å dele ut matkuponer.

Peder føler kan hende alderen og sier fra seg stillingen som Fattigforstander.

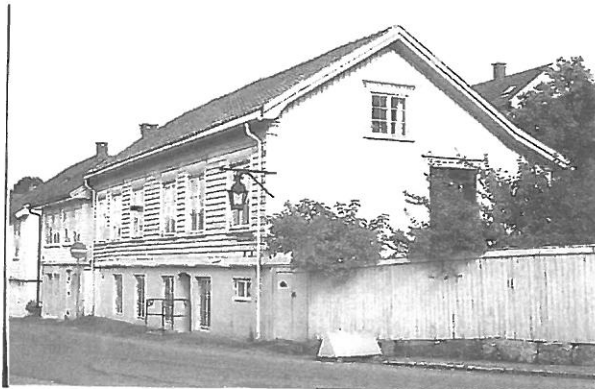
Dessuten ble hans og Karen Kirstines femte barn, Maren Olava, født 27. juni dette året.

Peder Øvrum var med på dannelsen av Norges første egentlige politiske parti, Venstre, Bondevennens etterfølger. Og han registrerte med en viss ironi at partiets liberale holdning til kristendom og moral stadig var en anstøtssten fra mange indremisjonsfolk.

Året etter - altså i 1871- står Peder oppført som skolelærer, gårdbruker, selveier og regnskapsfører for Gjerpen. Han eier en hest, to kyr, 2 sauer og en gris som står på før på Øvrum.

I 1874 ble også Kleiva innlemmet i byen, og elever og lærere ved Bloms Minde ble overført til Lunde Skole. Det var ikke lenger mulig å presse alle elever inn i det nye skolebygget på Kleiva, selv om de fleste barna gikk på skolen annenhver dag og både formiddag og ettermiddag ble brukt til undervisning. Peder fulgte med.

Dette året blir parets sjette barn, Olaf, født - og en annen stor begivenhet i den stadig større familien var at Peder lørdag den 29. august kjøpte Bratsberggaten 13 av Isak Engebretsen for 960 spesidaler - og familien kunne flytte inn i et langt større hus. Det kom saktens godt med idet parets siste barn, Hans, ble født året etter.

Bratsberggaten 13.

DIVERSE UTBETALINGER FRA FATTIGKASSEN.

"Porsgrunn den 12. November 1874. Nota for Gjerpens Fattigkasse fra Porsgrunds Ysteri. Av fra 13. April til 1. November levert til Nils Gundersen Haukeroen ugentlig 10 potter skummet Melk. Til sammen 300 Potter a 2 ½ p per uge. 6 spd.

*Til Peder Øvrum ! Av Gjerpens Fattigkasse[...]
at udbetale til Skomager Olsen Follaug for et par støvler til Maren Regine Nielsen eller Nelle Fjeldulemo [...].*

Af Gjerpens Fattigkasse har undertegnede i dag modtaget for Tyge Hansen Falkum 2-to- Ort Hvorpaa Skyldnad noteres. Skien Den 28. Februar 1874. For Skolelærer Øvrum ! Ingebrog Andersen.

Et Par Halstøvler Halsølet og opsat nye heler til Gjerpens Fattigvesen den 2.7. 1874 [...].

21. januar 1876 ble den nye skolebygningen i Lundegaten innviet. Forholdene ble betraktelig bedre, og skolen hadde nå nærmere 600 elever. I denne såkalte folkeskolen ble det gitt 3 timers undervisning daglig i 9 klasser for piker og 9 for gutter. Det eldste bygget ble for pikeklasser, det nye for gutteklasser, og for å skape ro og orden ble det satt opp et solid gjerde mellom de to bygninger.

For øvrig hadde mange foreldre protestert da Kleiv-barna måtte gå tvers gjennom byen, i den trafikkerte Telemarksgaten, for å komme til Lunde skole.

Peder med skoleklassen. Lunde skole.

26. februar 1879 ble **Foreningen for fattige Børns Beklædning** opprettet. Denne skulle supplere Skiens private Fattigpleie, som var stiftet 11 år tidligere. Blant de mest aktive var prost Hauge (som senere skulle undervise datter Hilda), sakfører Plesner og lærer Peder Øvrum. Foreningen hadde året før 150 personer i arbeid - med å spinne ull og strikke hundrevis av strømper, sokker og vanter. Hvor stor arbeidsløsheten var fremgår tydelig av at det dette året ble kokt tusen pletter ertesuppe og delt ut litt flesk til de arbeidsløse. I byens fattiggård - nå Bloms Minde - der det i tillegg var lasarett - var det trangt om plassen.

Jo, det var i sannhet magre tider. For dagarbeiderne med egen kost lå sommertariffen på kr. 2.01. Om man spiste på gården, fikk man kr. 1.28. Vinterstid var lønnen kr. 1.48, om man holdt seg med mat selv, mens det på bondens kost ble utbetalt 77 øre. For kvinnene lå tariffen sommerstid på kr. 1.16, på husbondens kost, 90 øre. Vinterstid var daglønnen 60 øre, mens den ble redusert til 40 øre om hun spiste på gården - .

I den hektiske valgkampen i 1879 ble Venstre erklært som **"kristendomsoppløsende og revolusjonært"**, men Johan Castberg ble valgt inn som stortingsrepresentant og ved

valgmansvalget ble alle Venstres menn valgt - deriblandt Peder Øvrum. Han var nå i tillegg til sine andre verv, revisor ved Norges Bank, og fortsatt kirkesanger.

Et forferdelig slag for familien er det at Peders og Karen Kirstines første barn, Kirsten Maria, dør 1884 av tuberkulose, bare 24 år gammel. Bortsett fra noen fåfengte opphold på fjellet, hadde hun bodd hjemme, ugift som hun var.

FAMILIEFOTO TIDLIG 1880-ÅR. FORAN FRA HØYRE, MOR KAREN KIRSTINE, FADER PEDER, SVIGERDATTER JULIE FØDT FEHN (gift med sønn Mathias), ANNA MARGRETHE (senere gift med Karl Engebretsen). BAK FRA HØYRE: MAREN OLAVA (senere gift med Olav Meen, sin fetter), HANS (senere gift med Aslaug Gallefoss), HILDA (senere gift med Fredrik Hjalmar Johansen), RASMUS MATHIAS og OLAF (som døde tidlig på Gaustad asyl).

I 1889 var Peder svært engasjert i de to nye skolelovene, nemlig : *"Lov om folkeskole i kjøpstederne"* og *"Lov om folkeskole på landet"*. Idealet var at skolegangen skulle være gratis og at alle skulle ha samme muligheter. Og etter hvert ble *"Pontoppidan"* stort sett et begrep - betegnelsen for et strengt pietistisk kristendomssyn, og utenatlæring tok gradvis til å bli avlegs. Men på et lærermøte året etter ble det betegnende nok innprentet at : *"Læreren må huske at skolen først og fremst er en kirkeskole. Han må selv være en sann kristen og bruke bonnen flittig [...]"*.

I 1890 går Peder ut av kommunestyret (han hadde jo også sittet i formannskapet i fire år) , med begrunnelse at han ikke lenger har tid nok, hans mange øvrige verv tatt i betraktning - .

Da kommunevalget i 1892 sto for døren sto Venstre splittet i to foreninger og manglet arbeidernes tillit hva angikk både *åttendetimersdagen* og folkeavstemning i alle større kommunale saker, dessuten at halvparten av skolestyret skulle bestå av arbeidere, samt en forholdsmessig representasjon av arbeidere i valg av lagrette- og domsmenn. De ledige plasser i representanskapet ble like fullt overveiende besatt av venstrefolk - bl.a. lærer Peder Øvrum.

Eldstesønnen, Mathias, som var den eneste som hadde fått studere i Kristiania, og som hadde praktisert som overrettsakfører i hovedstaden, døde av lungebetennelse i 1895, 33 år gammel, og ble begravet onsdag 13. mars på Gjerpen Kirkegård.

Mandag den 19.oktober 1896 opplever Peder sitt 50-års- jubileum som lærer, men begivenheten kom noe i skyggen av at sønnen, Olaf, som lenge har vært innlagt på asyl i Kristiania, også dør av lungebetennelse, 22 år gammel.

Dessuten forlover datter Hilda seg med Hjalmar Johansen, den nylig hjemvendte nordpolsfarer. Akademikeren og humanisten Peder betrakter nok sin tilkomne svigersønn som noe av en eventyrer, men har for lengst akseptert at det nettopp er ham datteren vil ha.

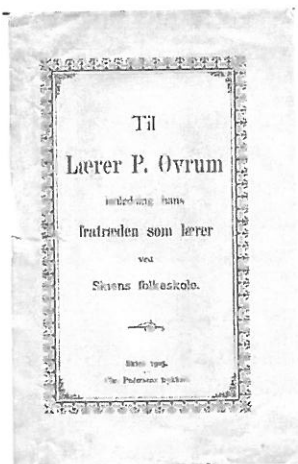
Peder mottar imidlertid et praktfullt vegg-ur fra *"fordums elever"* med inskripsjonen : **"19.10.46.19.10.96"**.

Parets datter Hilda følger sin mann nordover, idet Hjalmar Johansen er blitt nyutnevnt kompanisjef ved Tromsø Stifts Forsvar. De synes hun kommer langt vekk, men bindingstiden skal visstnok være bare tre år.

Mens årlig topplønn for lærerne i Gjerpen i 1902 lå på rundt kr. 500 kunne Peder glede seg over en inntekt i by-skolen på rundt kr. 2400. Men han var smertelig klar over at nøden var stor - også i Skien. Peder visste om en husstand på ni medlemmer som måtte klare seg med 7 kroner uken fra Fattigkassen.

I 1904 har Peder nettopp tatt avskjed som folkeskolelærer, etter 58 års virke. Han hadde undervist tre generasjoner og var åpenbart en svært avholdt lærer. Det er datter Maren som stiller hjemme for dem nå, ugift som hun ennå er, men Peder har fått brev fra Hilda i Tromsø om at svigersønnens bindingstid som

kompanisjef i Tromsø er utvidet på ubestemt tid, og at Hilda ønsker å forlate Tromsø. Senere får Peder vite at hun i tillegg ønsker å forlate sin mann. Han telegraferer penger til hjemreisen, og gleder seg til å se datteren og hans og Karten Kirstines fire barnebarn, Trygve, Margit, Hjalmar og lille Per. Nå kan Maren gifte seg og flytte ut, mens Hilda overtar husholdet.

AVSKJEDSSANGER

Til lærer P. Øvrum i anledning hans fratræden som lærer ved Skien folkeskole.

"En tak for hva du saadde i barnesjælen ned !.....

Med: At for min kunde gjera.

En tak for hvad du saadde i barnesjælen ned!

En tak for hvad du naadde vel af den gode sand!

En tak fra os kolleger for ærligt vennestud!

Der fua ei den, som trænger paa, han var vennen din!

At holde ud i livet
nær fire snese aar,
det blev ei alle givet;
tidt striden blev for haard.
Med glans har du det klaret,
din krop er sund og sterk;
dertil har du bevaret
din aand fra alders verk.

Peder blir lordag 25. mars 1905 intervjuet i Varden i forbindelse med at han avslutter sin lærergjerning. Overskriften "*Hos gamle Borgere, lærer P. Øvrum.*", med fotografi på avisens førsteside ledsages av: "*De er begge fremdeles friske og raske, og kan således ha utsikt til om 2 år at feire gullbryllup [...]*". "*Den gjerning var ham kjær [...] det var en beveget stund da jeg sa skolen farvel, da jeg skulle skilles fra barna [...]. Da jeg var ung og skulle velge meg en livsgjerning, så anså jeg det for givet at jeg skulle bli lærer [...]. I skolestuen var jeg i mitt rette element [...]. Han fikk sin første utdanning på den alminnelige omgangsskole. Det var to skoleroder på Uthaugen den gang: Solli- roden og Ballestad- roden [...]. det var intet bestemt pensum; enhver lærte det han kunne [...]. Det var meget sjelden at pikene lærte å regne og skrive på skolen. Man fant ikke at de hadde bruk for slik kunnskap [...]. Klokkeren i bygden, Lund, hadde ingen barneskole, derimot lærte han læreraspiranter [...]*".

Men Peder skranterHan hoster blod, og dør året etter, søndag 20. mai 1906 - før en

Du hadde ved din side
godt følge i din liv: —
den stille, vakre, blide
blev solen i dit liv.
Maa hos Jer begge sindet
sig holde lige ungt!
og lyst og godt i mindet
fordrive svart og tungt!

Maa det, som I fik hygge
i haab og tro engang,
bli sterkt i hjemmets hygge!
og bredden lys og lang!
Ja, kom, og laad os hæve
vort glas og synge fra:
De begge længe leve!
Et velment, holt „hurra“!

borgerdådmedalje skulle tildeles. Imidlertid hadde han altså opplevd unionsoppløsningen med Sverige, som han så lenge hadde sett frem til.

Peder blir gravlagt på Gjerpen kirkegård, like ved der han fikk undervisning av klokkeren så mange år tidligere. En stor bauta ble reist og mange hadde møtt frem.

Hans enke skrev dødsannoncen : *"Min kjære mand, fhv. lærer P. Øvrums døde igaar kl. 5 efterm. Skien 21.-5.-06. Paa børns, svigerbørns og egne vegne. Karen Øvrums."*

1000 10 100 10 100

Gjerpen Kirke.

Nekrolog i Varden: *"Lærer P. Øvrums døde igaar Eftermiddag. Han blev nær 80 aar gammel [...]. Han var syg en Ukes Tid. Sygdommen var Fortættelse i Lungerne.*

Vort Blad indeholdt for et aars Tid siden en længere Skildring af den gamle, kjendte Skolemand. Vi skal derfor i dag kun i al Korthed gi et Rids af hans Livsførsel.

Han var født på Øvrums i Gjerpen, fik sin første Utdannelse i Omgangsskolen, uddannedes derpaa til omgangsskolelærer og virkede som saadan et Aars Tid i sin hjembygd. [...]. Øvrums var her i Byen med i Kommunestyret i ca. 20 Aar, fra 1870, deraf i flere aar i Formandskabet. Han har ogsaa havt en Række andre kommunale Hverv, som Valgmand, Forlikskommisær, Medlem af Lignings- og Fattigkommisjonen, Kommunerevisor osv. [...]. Øvrums var en stiltfærdig og bramfri Mand, nobel og rettskaffen i al sin Færd. Han udvise de sin Gjærning med Samvittighedsfuldhed og Dygtighed."

Nytt fra Internett 2

Av Jan Christensen

I disse dager har Digitalarkivet og folketelling 1910 vært mye i fokus. NRK har hatt storsatsing på slektsforskning og flere slektshistorielag har merket økt interesse og nye medlemmer.

Slektsforskning er ikke bare søken etter personer og vitale data; det er også kunnskap om lokalhistorie og livet til personene en finner. La oss derfor se på et par kilder som kanskje ikke alle er kjent med.

NASJONALBIBLIOTEKET.

<http://www.nb.no/bokhylla>

Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana har digitalisert i sitt prosjekt "bokhylla" over 50.000 bøker fra 1690-, 1790-, 1890- og 1990-årene. Disse er søkbare og det er bare og sette i gang. Spesielt hvis man har i slekta personer med spesielle navn som er lett gjenkjennelige, så er det utrolig mye å finne. Jeg søkte etter slektsnavner Fuglberg, som jeg har jobbet mye med, og kom opp med 21 treff i mange forskjellige bøker. Det var treff og nyttig informasjon i så forskjellige bøker som "Det gamle Christiania 1624-1814", "Flekkefjord Sparebanks jubileumsskrift" og "Samling af mærkelige Højesteretsdomme 1815-1835". Mange av disse bøkene ville jeg aldri ha funnet på å lete i.

Man kan selvfølgelig søke på andre ting som gårdsnavn og hva det måtte være som kan være til nytte i forskningen. Det er bare å være oppfinnsom og prøve.

LOKALHISTORIEWIKI.NO

<http://www.lokalhistoriewiki.no>

Lokalhistoriewiki drives av Norsk Lokalhistorisk Institutt, men artiklene skrives av frivillige med interesse og kompetanse innen områdene den dekker. Wikien har nå 9627 artikler og 10214 bilder tilgjengelig. Både faghistorikere og amatører er velkomne som bidragsytere. Denne

nettsida kan være meget nyttig dersom man søker etter informasjon om steder eller hendelser. Det er skrevet om veldig mye variert. Det vil nok bli mange flere artikler og bilder framover, så det er bare å følge med.

Google books

GOOGLE BOOKS

<http://books.google.com>

Det ble sagt en gang at Google hadde satt seg mål å scanne alle verdens bøker. Det har de ikke klart ennå, men det er allikevel imponerende hva de har fått til.

Jeg gjorde her også et søk etter Fuglberg, og kom opp med 287 resultater. Ikke alle hadde noe med slekten Fuglberg å gjøre; det finnes også "berg med fugler" som ikke var helt det jeg letet etter. Men uten denne muligheten ville jeg aldri funnet at det i "General Index to the Journals of The House of Lords" for årene 1714 til 1779 ville finnes et notat om Henning Fuglberg. Som sagt, det er mye å finne, bare en søker. Det skal sies at mange av treffene kun viser noen få linjer av boka det gjelder. Men man får ihvertfall vite i hvilken bok man kan lete videre.

WANGENSTEEN

<http://wangensteen.net/>

Lars Ove Wangenstein publiserer (scanner) på hjemmesida si vanskelig tilgjengelig slektsrelatert materiale. Her finner du bøker, artikler, biografier og mye mer. Veldig mye er laget som søkbare e-bøker. Det blir for mye å nevne alt som fins her, men f.eks.:
[Fra det gamle Roros med familie og gårdsnavn](#)
[Gravskrifter i Stavanger Domkirke](#)
[Sorenskrivere i Norge 1591-1814](#)
[Norges Portræt-galeri. 1. bind: Norges Gejstlighed.](#)
[Gamle bygdegrænser i Gudbrandsdalen \(del 1.\)](#)
[Optegnelser om Bo-slægten i Gausdal.](#)
[Frihetsbreve for Osterdolene 1552-1752.](#)
[Danske og Norske Studerende ved Universitetet i Koln 1476-1559.](#)

[Skiensfamilien Flood](#)
bare for å nevne noe.

europæana

think culture

EUROPEANA

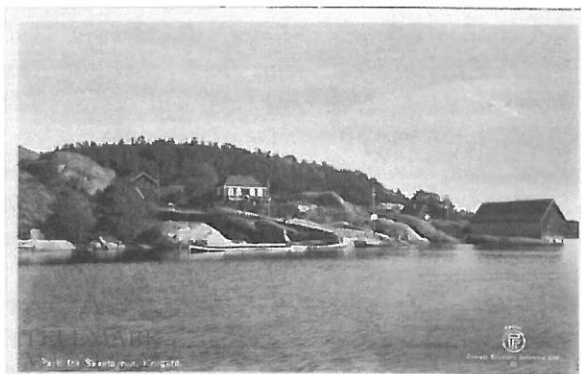
<http://www.europeana.org>

Prosjektet Europeana skal gi folk tilgang til digitale resurser fra Europas museum, bibliotek, arkiver og audio-visuelle samlinger. For øyeblikket ligger det mer enn 15 millioner resurser tilgjengelig.

Fler og fler av Europas biblioteker er med på satsingen, som British Library, Rijksmuseum i Amsterdam og Louvre i Paris. Jeg gjorde også her et søk på Fuglberg og fant straks et maleri av Henriette Hermine Fuglberg, som hang i byhistorisk samling i Oslo museum. Et søk på Porsgrunn ga 9 tekster, 969 bilder og 9 videoer, bl.a. film om iseksport i Eidangerfjorden. Over 2700 bilder fra Telemark museum ligger også tilgjengelig.

Her vil det komme mye mer etter hvert, så det er bare å følge med.

Under er et bilde fra Skåtøyroa i Kragerø.

Kristiania-brev fra Mathias Øvrums

Av Fred Johansen

Peder Øvrums og Karen Kirstines andre barn, Rasmus Mathias, ble født lørdag 15.mars 1862. Som eldste gutt ble han prioritert til universitetet i Kristiania, og opptatt ved juss-studiet der.

(Mathias var altså storebror til Hilda Øvrums, som ble gift med polarfarer Hjalmar Johansen).

Hildas storebror, (Rasmus) Mathias, har nå begyndt på universitetet i Kristiania, og lørdag 28. august 1880 skriver han hjem : "Nu er da Examen artium til Ende foriaar....Jeg fik 2.2 for Latin og 3 for Mathematik. For Historie fik jeg 2 og for Oldnorsk 1. Jeg har saaledes i det Hele 3 Treere, 6 Toere og 3 Enere, dvs. 12 i 24 eller 2.00 i Hovedkarakter....Mandag skal Russelaget holdes, men da jeg horer, I har noget derimot, faar jeg vel lade det være..."

3.oktober får familien nok et brev fra "Kria" : "....Jeg er altsaa begyndt at lese til

Andenexamen, og gaar og horer 3 a 4 Forelæsninger daglig. Disse Fagene har jeg valgt : Philosophi, Zoologi, Tydsk, Latin, Græsk og Historie."

Nytt brev 26. oktober : "...jeg har været saa fri...at deltage i et Kursus i Sthenografi eller Hurtigskrift. Det kommer til at vare opovertil 30 Timer og Prisen er 0.50 pr. Time....Hvis I derimod ved Leilighed vil sende mig noget Pølse, Ost, Saft, Syltetoi eller andre Sager, som kan tjene til Legems forfriskelse, skal det være mig en sand Fornoielse at fortære det sammen med min elskelige Ven."

Peder og Karen Kistine får atter brev fra eldstesønnen i hovedstaden; avtalen var at han skulle skrive ukentlig . Den 13. februar 1881 : "Kjære Forældre!Her om Dagen var jeg dessværre næsevis at slaa ud en stor Rude i farved Glas i Entredøren, og jeg ser mig derfor pludselig sat i den ubehagelige Kasus at maatte punge ud med ca. kr. 3.00 og maaske lidt mer til en ny....."Og så setter Mathias opp et større budsjett som bare kort skal refereres: "Cigarer : 0.50, Caffé : 0.27, Skydsgut : 0.80, Skrivetoi : 0.50, Middag : kr. 2, Skoitebanen : 0.30, Kraveknapper : 0.50, Frimærker : 0.30, Theater : 1.25, To pakker Tobak: 0.80, Logi (Forskud for 1 Maaned) : 48, Markedspenge : 4.75 , Romersk Bad : 0.50, Akademikernes frisindede Forening : 0.75, Aviser, Sporvogner : 1.00, Til sammen : kr. 102.99....Men nu, da det er lykkedes mig at sætte Eder ind i min mørke pekuniære Stilling, vil jeg lade de kjedelige Pengesager fare, haabende, at I med første Post vil rede mig ud av min Kattepine...."

Peder sitter med brevet i hånden og er synlig irritert. " Cigarer, Theater, Skoitebane, Markedspenger, Romersk Bad! - Hva bedrev egentlig sønnen der inne i Kristiania... og hvorfor i Himmels navn var han med i Akademikernes frisinnede ! Han setter seg ned og skriver et krasst brev til sønnen, han mistror hele ruteknusingen, og betrakter den nærmest som et påskudd for å få mer penger.

Den 18. februar 1881 kommer svaret fra Mathias : "Kjære Far!....For en Times Tid siden

modtog jeg dit Brev. Det var med sorgblandet Forbauselse, jeg modtog det, og da jeg nu er kommet mig en Smule af den ubehagelige Sindsstemning, hvori Brevets- som det forekom mig- paa enkelte Steder noget forunderlige Tone satte mig, vil jeg straks efterkomme Eders Anmodning om at lade Eder faa høre fra mig igjen. Du klager over, at jeg bruger for mange Penge. Ja, det kan gjerne være, at jeg kunde have spart nogle Kroner, hvis jeg havde været saa sparsommelig at sulte paa Reisen (f. Ex ikke spist Middag), eller ved ikke at kjøbe de Cigarer, ved at bruge færre Markedspenge eller ved at holde mig pent og stille hjemme i stedet for at se paa Travkjøring og Skirend- men det skulde ikke blevet saamange Kroner enda. Det smerter mig, at du holder mig for en Ødeland...og skal man foruden til Vadsk og Bøger, Tobak ogsaa have nogle Penge til f. Ex Studentersamfund, Theater osv osv. saa er det aldeles umulig....I beder mig om en nærmere Forklaring desangaaende, og jeg skal derfor tillade mig at oplyse, at jeg sammen med Hansen en aften kom hjem fra "Academikernes frisindede Forening". Da vi var kommet ind, bad Hansen mig at gaa ud igjen, og stænge Entredøren, hvilket jeg gjorde. Dørlassen var imidlertid....og idet jeg med den ene Arm trykkede mod....Naturligvis var det en Uforsigtighed af mig, og jeg skulde fundet mig i, at Du havde forholdt mig den, men at man mistænker mig for at komme med lutter Opspind for at vinde ind 3 kroner, vil jeg ei finde mig i..."

Og Mathias gir seg ikke. Den 6. mars 1881 skriver han, noe snurt, igjen fra Kristiania: "...Far blev nok stødt over, hva jeg sidst skrev, kan jeg merke. Han siger, at "jeg naturligvis mener, at han altid skal staa med pungen åben og punge ud uden at mukke." Nei, det mener jeg naturligvis ikke! Har jeg sagt noget saadant, har jeg gjort det i øieblikkets opphidselse. Hvis jeg ikke husker feil, indrømmede jeg tvertimod det naturlige i, at far gav meg formaninger. Men jeg syntes, at der i ordene ogsaa laa en tvivl om, at jeg i det hele taget havde slaaet ruden itu; det var det, som opirrede mig og forbausede mig."

23. april skriver Mathias: "Kjære Foreldre....Jeg lever Godt fremdeles i enhver henseende, fri for alle sorger og ærgrelser, naar jeg undtager, at mine nye støvler- jeg kan vel kalde dem saa, eftersom de endnu ikke er en maaned gamle- til min store forfærdelse allerede viser tydelig udviklede tendenser til at vise strompene frem

paa tærerne, og hvis I vil forhindre, at jeg skal promenere paa Xia gader for strompelæssen, saa vil I bede Lars arbeide i sit ansigts sved for at faa skoene ferdige.."

Han får nytt brev fra hovedstaden den 2. mai 1881, som han besvarer: "...Far minder mig "atter" om at holde nøiagtigt regnskab og meddele ham det; jeg skal ikke negte, at denne gjentagne oppfordring synes mig noget underlig, især da jeg ved, at de ganske faa av mine kammerater som gjør det, i ethvert tilfælde gjør det af egen drift; men jeg skal naturligvis gjøre det, saameget mer, som jeg tror, at forældre kan have godt af at se et regnskab, forsaavidt som der gives en masse udgifter, som de enten ikke har nogen anelse om eller som de i øieblikket ikke husker på....Tingen er, at der for over et aar siden er dannet en forening af frisinnede academier (hvoraf jeg allerede i lang tid har været medlem). Dette kunde naturligvis de mer konservative elementer, som tiligemed stueluften i saa høi grad er indpodede i den største del af studenterne, ikke se paa med vidre blide øine....Kirsten skrev for kort tid siden et meget rørende brev til mig, hvor hun paa egne og paa Eders vegne paa det mest indtrængende advarede mig mod "den nihilistiske forening" (!!!). Jeg takker for den gode mening....men jeg havde ikke troet, at I havde værdigdet saadanne rygter noget opmærksomhed....Foreningen er et indslag af de liberale ideer, som nu ogsaa beynder at gjennomsyre studenterne, og jeg tror nok, den vil kunde svare for sig."

Den 19. mai skriver Mathias om feiringen av nasjonaldagen: "...jeg var naturligvis med i den store prosesjonen, og eftersom studenterne gikk først i rækken, fik jeg en udmærket plads, saa jeg baade fik se Bjørnson og høre hans tale, hvilket langt fra falt i alles lod, da den samlede menneskemasse beløb sig til omtrent 40.000 studenterfesten i studentersamfundet...Jeg har været oppe i latin (NB 18. mai, altsaa dagen efter den 17. hvilket har meget at betyde), hvor jeg var saa uheldig at faa 2, og i historie, hvor jeg fik 1, medens efter mine begreber hellere det omvendte burde været tilfældet."

18. september 1881 kommer det nytt brev til: "Kjære Foreldre....hvor vanskelig det er for mig at gjøre som vi blev enige om ved afreisen: at skrive hver uge. Imidlertid har jeg nu en stund

havt en god del at gjøre, og da jeg er tilbøyelig til at tro, at I anser det for et meget godt argument, ialfald hvis I oppfatter det saaledes, at jeg har været flittig, vil jeg lade det bero dermed....Af den grund maa jeg ogsaa nu pludselig vende mine øine bort fra kunstens hoider, og anstille nogle betraktninger over eller rettere fremkomme med beviser paa, at penge er de mest flygtige ting i denne forgjængelige verden. Jeg sagde, at jeg kunde faa lovsamlingen for 50 kroner, men det var blot en antagelse, da det kom til stykket var det mig aldeles umulig at faa den for under kr. 60....."

Og selv om Karen Kirstine fullt ut støtter Peders oppfattning av sønnen og misliker hans store pengebruk, sender hun av og til noen godsaker til hovedstaden. Slikt er jo også langt dyrere der inne-.

1. oktober skriver følgende Mathias : "...jeg har riktig bekommet kufferten og blev glædelig overasket ved at analysere dens innhold, hvoraf de spiselige sager allerede for største delen er expedert ud af denne verden ved mine egne og mine to huskammeraters ihærdige bestræbelser...."

Og vel 3 uker senere, den 23. oktober, kommer en rapport om Kronprindsens ægteskab : "...I anledning af Kronprindsens bryllup var der arrangeret en fest paa slotspladsen med elektrisk belysning, fyrværkeri, musikk etc."

(Eldste sønn av Oscar den 2., Gustav den 6. giftet seg dette år med prinsesse Victoria av Baden.)

Og den 26. oktober : "...Dessuden har jeg havt en forfærdelig masse udgifter. Paa den store bogauktion, som for kort tid siden blev avholdt her, kjøbte jeg bøger for 12. 35 kr. Da jeg var meget daarlig forsynet med hovedtøi og det formodentlig er vel saa billig her som i Skien, kjøbte jeg en hat til 6 kroner. Desuden har jeg maattet anskaffe mig klædesbørste : 1.80 , tandbørste: 0,70 , hvilket altsammen er ting, om hvis tilstedenværelse I kan forvise Eder til jul (?).

Dessuden har jeg for nylig faaet en vadske-regning paa 4.00 og en skomager-regning paa 1.30. Summa summarum 35.15, altså tilbage af de 60 til ordinære udgifter, 24. 75. Naar nu for disse er betalt middag, morgen og aften er der utrelighed af smaatterier som trækker, naar man er alene, som f. Ex. Tobak, fyrstikker,

vidskelæder, knapper, theater etc. etc. bør det ikke forundre Eder, om jeg ikke har meget tilbage. Og da jeg ved maanedens udgang skal betale husleie og kaffe : 18 kroner og et par dage efter 10 kroner til manuduktor, samt at jeg maa have opgjort min regning med studentsamfundet, hvor kontingenten er 10 kroner halvaarlig, og at jeg skylder "Fram" ca. 4.00 (3.80) og jeg dertil lægger udgifterne til opholdet en tid du i december, samt hjemreisen, kan jeg ikke komme til andet resultat, end at jeg behøver allerminst 60.00. Jeg indrømmer at jeg har brugt mange penge i dette semester, men saa maa I ogsaa huske paa alle de udgifter, jeg har havt. Hvis I trækker fra den samlede sum ca. 150.00 kroner til bøger og 30 kroner til manuduktion, blir det antagelig ikke noget overstadig stort beløb tilbage, og naar I ser paa ovenstaaende opgjør, maa I kunne indse, at jeg snarere har nævnt for liden end for stor sum. Men jeg drister mig ikke til at forlange mer-."

Mathias mottar stadig formaninger hjemmefra, og skriver den 8. november til : "Kjære far!...Du maa ikke blive forskrækket over, at der gaar saa mange penger og flere end de forrige semestre. Jeg tør trygt paastaa, at jeg hellere har været sparsommerligere end flottere nu end forrige aar. De forøgede udgifter skriver sig væsentlig fra den masse bøger, jeg har kjøbt samt fra de 10 kroner, der maanedlig medgaar til manuduktion (privatundervisning). Jeg kan blot sige, at det bedrøver mig at forvolde saa store udgifter, og at jeg naar jeg kommer hjem, da faar holde mig hjemme indtil jeg faar ansættelse paa et kontor eller fortjeneste paa anden maade...Din hengivne søn Mathias."

Den 27. januar 1882 skriver Mathias : "...for indtil videre at faa overladt en ren krave, flip, lommetørklæder, mansjetter etc. , da jeg for tiden er i den grad daarlig forsynet med disse dele af mandens beklædning, at jeg efter al sansyndlighed vilde blive sparket ut af en olkneipe hvis jeg vovede at indfinde mig."

Den 12. februar 1883 skriver Mathias : "...Uden penge kan jeg ikke leve her i Xania, og derfor holder jeg noget ganske overordentlig af dem.....Jeg hører at mor ikke var rigtig bra. Jeg siger "var", thi jeg venter og haaber, at hun nu er frisk igjen, og at det kun var en forbigaaende upasselighed....Hvordan står det til med Kirstens nervegigt? Det vilde være meget

slemt, hvis det skulde blive langvarig, men Julie har skrevet til mig allerede for en tid siden, at hun var i bedring, saa jeg haaber, at ogsaa det nu er overstaaet."

21. februar kommer nok et brev til : " Kjære Foreldre....Jeg har nemlig faaet en del at gjøre i Storthinget som referent. Det er jo rigtignok blot en "halv post" (dvs.: Jeg møder op hvert andet storthingsmøte 2- 3 ganger ugentlig) med halv gage, men saa optager den ogsaa mindre af min kostbare tid....Dessuden bliver det formodentlig det interessanteste storthing, som har været samlet siden 1814."

Og i brev av 5. mars er den formelle kleskoden atter et tema: "I Storthinget maa jeg jo, da jeg sidder likefor alles Øine, være ordentlig paaklædd, og jeg har derfor ingen andre Klæder at gaa der med end de nye blaa. De sorte gider jeg ikke anvende til det Brug. Hvis I derfor vil gjøre mig den Tjeneste at gaa ned til Sorboe med min gamle blaa....og besørge den farvet, helst sort, saa antager jeg, at de blir fuldstændig gode nok, for ikke at sige riktig fjonge...."

Den 15. april 1883 skriver sønnen til : "Kjære mor !.....du maa tro, at jeg savner Dig meget herinde, naar jeg er hjemme, saa er det jo, som det skal saa være, men naar man er herinde og lever som Leieboer uden Familie, saa vilde nok mor ofte være god at have. Imidlertid er hun nok ogsaa uundværlig....og det vil jeg ogsaa nu snart give Dig et praktisk Bevis paa, idet jeg i morgen, Mandag, med Hurtigtoget sender Dig mit Tøi, for saa snart det lader sig gjøre at faa det tilbage straalende i fornyet Skjønhed og Glans. Samtidig sender jeg Dig Smørkrukken, ned i hvis Dyb jeg i morges kastede et fortvivlet og melankolsk Blikk. Thi, ak ! den var tom. Men jeg tror næsten Du faar fylde den igjen; jeg ved ikke hvordan det forholder sig, men sandelig synes jeg ikke, jeg har ondt for at klare mig; jeg skal desuden kjøbe adskillige Bøger med det nærmeste. Og dessuden er det saa svinagtig dyrt herinde....Hva synes Du om meedfølgende Fotografi?....Er jeg ikke deilig, som jeg sidder der, stram som en nybagt Officer, med Huen på snei. Cigar i den ene og Stok i den anden Haand og kaster et forskende Blikk udover Landskabet?[...] I Storthinget kan du tro, der er Liv om Dagen. Nu har de snakket i samfulde 9 Dage, og skal Debatten fortsættes, hvilket den vist nok kommer til at gjøre, saa kommer den nok til at vare mindst 9 Dage endnu,

og da ved Du, der maa være adskillig at gjøre for Referenterne der oppe."

Og ganske riktig : I brev av den 1. mai mottar de et nødsrik fra Mathias: ".....Polen, Kjodet eller andet, som jeg bonligen henstillede til Eder at sende mig en Forsyning af, har jeg dessværre kun seet svæve for mit indre Blikk, men i virkeligheden har det smagt, som om der skulde være bare Smør paa Maden. Eders hengivne Søn Mathias."

Den 30. mai skriver han til moren fra Kristiania :1883 "....Det nytter jo ikke at nægte, at jeg, da jeg sidst reiste hjemmefra, var i en temmelig oprørt Sindsstemning....Jeg er jo selv- det føler jeg godt- mange Gange saa uhyre urimelig; derfor burde jeg ikke være så prippen, selv om jeg synes, at andre er urimelige og smaalige mod mig. Men Du ved selv at jeg er meget hidsig og tilboielig til at ligge under for min Hidsighed. Men derfor behøver jeg aldeles ikke at være et aldeles slet Menneske, som det næsten lader til at Du tror, siden Du tar Dig saa gyselig nær af denne sidste Historie. Og selv om jeg var ærgelig, saa burde jeg ialfald have svaret for paa Brevet fra Dig, som er den eneste hjemme, som har skrevet til mig, og Deg har jeg desuden ingensomhelst Grund til at være sindt eller ærgelig paa....."

Den 10. november 1883 kommer nytt brev fra Mathias: ".....I synes vel, det er overraskende at høre fra mig allerede nu igjen, men Penger er meget let forklarlig, naar I horer, at det er for min egen Skyld, jeg skriver. Tingen er nemlig den, at her saa at sige er en Smule sølet paa Gaderne, der er fuldstændig Helstøvleveir, at da jeg kun har tynde Springstøvler, befinner jeg mig forsaavidt i en Kattepine. Da jeg nu har en Forestilling om, at jeg hjemme har baade Helstøvler og tykke Snørestøvler staaende, vilde jeg ikke have det ringeste mod, at I var saa snilde at sende mig en af Delene, de som er penest og skikkeligst, saa snart som mulig. Det er ikke værd at sende begge Par, da det kun gir unødvendig Bryderi. Jeg venter at faa dem snarest-.

Vi fik Sne for et Par Dager siden, men den gikk naturligvis i Vasken Dagen efter og tjente kun til at frembringe en frygtelig Sole, som jeg aldeles ikke kan lide....

Til moren skriver han på nytt den 29. november 1883 : ".....Du siger, at hvis jeg havde Tanke og Hjerter for min mor, saa vilde jeg skrive, men det synes jeg dog er noget strengt. Vel kan man aldrig faa for meget af Hjertelag, men jeg vil dog paastaa at jeg er i Besiddelse af lidt af den Sort, selv om jeg er forsømmelig med at skrive. Nu skal Guderne vide at I der hjemme ikke skriver mer til mig end jeg til eder, endda I er mange og jeg en, men ikke kunde det derfor Falde mig ind at beskjede Eder for at mangle Hjertelag mod mig. Naar du derfor tænker paa det eget Hjertelag, endskjønt Du ikke har skrevet til mig for nu, saa haaber jeg, at Du ikke blir saa ganske vis paa, at jeg mangler Hjertelag mod Dig....Det var kjedelig, at Kirsten ikke er ganske bra; jeg haaber, det snart gaar over; det er forresten vist det værste Forkjølelsesveir, som eksisterer, nu om Dagen. Herinde har vi en frygtelig Taage. Igaar var det saa tæt, at da jeg stod op om morgenen, kunde jeg ikke engang skimte Husene paa den anden Side af Gaden; ja, den er jo rigtignok en Smule bredere end de saakaldte Gader i Skien, men jeg har alligevel aldrig seet en saadan Taage. Og når der ikke er Taage, saa er der et evindeligt Regnskyl....Mor er bange for, at jeg faar for mange Kammerater nu, da jeg tjener saa mange Penge. Men jeg kan berolige Deg med, at jeg alldeles ikke har mærket mer til "Kammerater" nuend før; antagelig synes man ikke, jeg er saa rig, som Mor synes....Ja, nu er kl. straks 11, og da skal jeg i Rigsretten, og da der dessuden skal Tid til at iføre sig Snibel med videre, maa jeg bryde overtværs med det samme. En hjertelig Hilsen til Deg og alle de andre fra din hengivne Son.
P.s. Hilsen til Julie."

Den 4 .mars 1884 skriver lillebror Hans til sin bror i hovedstaden : " Kjære broder. Jeg vil nu fortelle dig hvorledes vi lever. Vi lever godt allesammen for nogen tid siden var bestefar hos os. nu ved du vel at det har været en stor høitid i byen og maren har faaet ny dukkeseng og hilda har staaet paa basaren og den samme karoselle som var i kristiania er kommen hid....og igaar var der et dukketiater og det var mig og maren som holdt den....jeg for slutte med en kjærlig hilsen og saa skal jeg hilse dig saa mange gange fra mor og far."

I februar 1885 skriver nok en lillebror, nemlig Olaf, til Mathias om sine opplevelser på februarmarkedet : " Det har nu været marked og

jeg har set mange rare ting, og jeg har kjøbt ny kniv til en krone og fem og tyve ore han ligner en tollekniv men bladet kan gjemme sig i skaftet og jeg har kjørt karosellen og der hang en ring og den som kunde tage den fik kjøre en gang til og det gjorde jeg kan du tenke....tredie markensdag var de her fra Øvrum....det var pent vejr hele markn og udmærket fore og mange menneskier var der ihyen de dage og der var mange komedier men jeg vilde heller kjøre paa karosellen for pengene mine. Jeg har nok slurva for jeg havde saa liden tid for brevet skal gaa klokken tre og derfor maa jeg slutte hilsen Olaf."

Mathias ble gift med sin ungdomskjæreste Julie Anette Pedersen Fehn (datter til vognmann og eier av Hotell Fønix i Skien), den 12. november 1887, og praktiserte som overrettsakfører i Kristiania frem til sin tidlige død bare 33 år gammel - av lungebetennelse. Begravet på Gjerpen kirkegård onsdag 13.mars. Paret fikk imidlertid tre sønner, hvorav to, Eigil og Brynjulf førte slekten videre. Paret fikk fem barnebarn- som i dag er blitt til adskillige oldebarn, tippoldebarn og tipptippoldebarn.

Nils Buverud mottar Grenland Ættehistorielags hederspris for 2010

Av Terje Rehn Holm-Johnsen

I høst ble Grenland Ættehistorielags hederspris delt ut for 8. gang. Nok en gang hadde det lyktes hederspriskomiteen å finne en verdig vinner. Nils Buverud har i mange år drevet og vedlikeholdt hjemmesiden Holla og Lundeslekt på www.holla-og-lundeslekt.org. Siden inneholder mesteparten av personene og familiene i Holla fra 16-1700 tallet og opp til ca 1900. Han er også i ferd med å samle det meste av informasjonen om Lunde for samme tidsrom. I de tilfeller hvor familier har flyttet ut fra området, følger han dem gjerne minst en generasjon på deres nye hjemsted.

I denne artikkelen skrives, er det 62 176 personer registrert i databasen, som er tilgjengelig via en brukervennlig søkemotor hvor man kan søke på For-/Etternavn, Bosteder og/eller Emigrasjonssteder. Man kan velge ulike verdier, for eksempel "Starter med", "identisk" eller "inneholder".

Et eks på min egen slekt. Jeg søker på min tipptippoldefar John Jensen, født i Lunde. Jeg gjør et "vidt" søk på "Jo" som fornavn og "Jens" som etternavn og får opp 41 matchende personer. Min John Jensen Lien er blant treffene, og ved å

velge vedkommende, kan jeg lett se et familieoppsett av familien hans med kone og 6 barn, alle boende på Moldhaugen i Solum. En lenke gir meg en

Etterkommerliste hvor du kan velge fra 2-5 generasjoner fremover, og her har jeg plutselig 49 navn. En annen lenke gir meg et grafisk anetre på opptil 14 generasjoner. I mitt eksempel

listes i alt 42 aner.

For dere som ikke har vært inne på sidene til Nils, men har slekt derfra, så anbefales det herved at dere tar en titt. Hjemmesiden føyer seg inn i en imponerende rekke med gode genealogiske hjemmesider fra Grenlandsområdet, noe som gjør vårt område veldig unikt i Norge.

Nils Buverud fikk prisen i forbindelse med et medlemsmøte i Holla Historielag i desember 2010 da han dessverre ikke hadde anledning til å delta på vårt medlemsmøte tidligere i høst. Tore Granly og Gard Strøm delte den ut på vegne av Grenland Ættehistorielaget.

Styremedlem Tore Granly representerte Grenland Ættehistorielag på motet i Holla.

Tidligere vinnere av Grenland Ættehistorielags hederpris har vært Reidar Ballstad, Torbjørn og Gunlaug Aasetre, Jan Christensen, Statsarkivet i Kongsberg, Per Stian Bjørnø Kjendal, Thor Wølner Gundersen og Leif Biberg Christensen.

Innholdsfortegnelse:

Peder Rasmussen Øvrums - En samfunnsbygger	av Fred Johansen	side 3 - 11
Nytt fra Internett 2	av Jan Christensen	side 11 - 12
Kristiania-brev fra Mathias Øvrums	av Fred Johansen	side 13 - 17
Nils Buverud mottar Grenland Ættehistorielags hederspris for 2010	av Terje Rehn Holm-Johnsen	side 18

Styret i Grenland Ættehistorielag:

Leder	Terje Rehn Holm-Johnsen	hote@sthf.no	Tlf. 47904225
Nestleder/			
Kasserer	Karl Aabelvik	l-sah@online.no	
Sekretær	Audhild Dahl	bjoedah3@online.no	
Arkivar	Kersi Sorter	sorter@bamble.online.no	
Arkivarass.	Berit Thorsberg	beriet@online.no	
Web-master	Tore Granly	tore@granly.org	
PR-ansv.	Jørn Olsen	el-helg@online.no	
Varamedl.	Harald Valstø Eikeland	eikla@online.no	
Varamedl.	Svein Erik Langseid	sven.erik@langseid.no	

Kontaktinformasjon:

Grenland Ættehistorielag
Postboks 169
3901 Porsgrunn

www.grenlandslekt.no
lagskontakt@grenlandslekt.no
Kontonr: 0540 08 73048

Flyttet, eller har du planer om å flytte? Husk da å melde adresseforandring til oss!

Minner om endrede egenandeler for 2011:

Enkeltmedlem	kr. 125,-
Ektepar	kr. 150,-
Medlemmer i Norden	kr. 200,-
Medlemmer utenfor Norden	kr. 250,-

Trykt ved Grep Vapro, Skien

Grenland Ættehistorielag

innkaller til årsmøte tirsdag 23. mars 2011 kl 19 i

Sparebank1s lokaler i Skien (inngang fra

Skistredet)

Saker som ønskes behandlet i styret, skal være
styret i hende seinest 1 uke før årsmøtet.

Etter årsmøtet blir det foredrag med Tor Gevin.
Han forteller om sin familie i Skien under tittelen:

” Himlen i glædesraab og helvede i oprør -
historier fra familiens glemmebok”

Som vanlig blir det også kaffe, rundstykker og
kaker, samt utlodning.

Vel møtt!!